

SIKKERHETSATABLAD

AMMONIUMSULFAT

Sikkerhetsdatabladet er i samsvar med Kommissjonsforordning (EU) 2015/830 av 28 mai 2015 om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH)

AVSNITT 1: IDENTIFIKASJON AV STOFFET / STOFFBLANDINGEN OG AV SELSKAPET / FORETAKET

Utgitt dato	16.10.2017
Revisjonsdato	16.10.2017

1.1. Produktidentifikator

Kjemikaliets navn	AMMONIUMSULFAT
-------------------	----------------

1.2. Relevante identifiserte bruksområder for stoffet eller stoffblandingen og bruk som frarådes

Kjemikaliets bruksområde	Gjødslingsmiddel, vannrensing, NOX-redusering av røygasser, korrosjonsinhibitor, produksjon av rengjøringsmidler, tekstilimpregnering, brannbeskyttelse, produksjon av mineralull, pH-justering, farging av ull, bionering till vannrensing.
Bruk det frarådes mot	Kan reagere kraftig med visse kjemikalier. Ikke bland produktet med andre kjemikalier uten å ha konferert med produsenten. Avgir giftige gasser ved oppvarming.

1.3. Opplysninger om leverandøren av sikkerhetsdatabladet

Firmanavn	PERMAKEM AS
Besøksadresse	Haralds vei 12
Postadresse	Postboks 225
Postnr.	1471
Poststed	LØRENSKOG
Land	Norway
Telefon	67979600
E-post	office@permakem.no
Hjemmeside	www.permakem.no
Org. nr.	NO963279396MVA
Kontaktperson	Øyvind Bergheim - Mobil 940 03 330

Oyvind@Permakem.no

1.4. Nødtelefonnummer

Nødtelefon	Telefon: 22 59 13 00 Beskrivelse: Giftinformasjonen
	Telefon: 110 Beskrivelse: Brannvesenet
	Telefon: 112 Beskrivelse: Politiet
	Telefon: 113 Beskrivelse: Medisinsk nødhjelp
Identifikasjon, kommentarer	Døgnåpne tjenester.

AVSNITT 2: FAREIDENTIFIKASJON

2.1. Klassifisering av stoffet eller stoffblandingen

CLP Klassifisering, kommentarer Produktet er ikke klassifisert merkepliktig i henhold til EC NO 1272/2008 (CLP).

2.2. Merkingselementer

Annen merkeinformasjon (CLP) IKKE MERKEPLIKTIG

2.3. Andre farer

PBT / vPvB	Dette produktet er ikke selv og inneholder ikke en PBT eller vPvB.
Andre farer	Svakt irriterende på huden. Ammoniumsulfat avgir ammoniakk ved kontakt med sterke baser. Kan reagere kraftig med visse kjemikalier. Bland aldri med andre stoffer uten å vite at det er risikofritt. Avgir giftige gasser ved oppvarming.

AVSNITT 3: SAMMENSETNING/OPPLYSNINGER OM BESTANDDELER

3.2. Stoffblandinger

Komponentnavn	Identifikasjon	Klassifisering	Innhold
Ammoniumsulfat	CAS-nr.: 7783-20-2, 7704-34-9 EC-nr.: 231-984-1 REACH reg. nr.: 01-2119455044-46-xxxx		60 -100 %
Komponentkommentarer	Se avsnitt 16 for full tekst av klassifisering (1272/2008/EC)		

AVSNITT 4: FØRSTEHJELPSTILTAK

4.1. Beskrivelse av førstehjelpstiltak

Generelt	Kontakt alltid lege ved ubehag, irritasjon eller andre vedvarende symptomer.
Innånding	Flytt til frisk luft. Skyll munn, nese og svelg med vann.

Hudkontakt	Vask med såpe og vann. Fjern tilsølte klær og fortsett vaskingen.
Øyekontakt	Skyll øynene med rikelige mengder vann i minst 15 minutter og oppsøk lege
Svelging	Drink rikelige mengder vann. Ved skadesymptomer søkes legehjelp

4.2. De viktigste symptomene og virkningene, både akutte og forsinkede

Generelle symptomer og virkninger	I alle tilfeller av tvil, eller hvis symptomene vedvarer, kontakt lege. Kan virke irriterende på øynene. Kan virke svakt irriterende på huden.
-----------------------------------	--

4.3. Angivelse av om umiddelbar legehjelp og spesialbehandling er nødvendig

Medisinsk behandling	Fjern den skadede fra eksponering. Vask straks med såpe og vann. Fjern tilsølte klær og fortsett vaskingen.
Annen informasjon	Under normale omstendigheter og formålsriktig bruk oppstår det ikke risiko eller helseproblemer ved bruk av produktet. Ved tvil eller vedvarende symptomer - Søk legehjelp.

AVSNITT 5: BRANNSLOKKINGSTILTAK

5.1. Slokkingsmidler

Egnede slokkingsmidler	Pulver, CO ₂ , skum eller vann i spredt stråle.
Uegnede slokkingsmidler	Ingen spesielle advarsler.

5.2. Særlige farer knyttet til stoffet eller stoffblandingen

Brann- og eksplosjonsfarer	Ikke brannfarlig i henhold til lov om brannfarlige varer.
Farlige forbrenningsprodukter	Ikke brennbart, men ved oppvarming spaltes materialet og danner meget giftige gasser som svoveloksyder(SO _x), nitrogenoksyder (NO _x) og ammoniakk (NH ₃).

5.3. Råd til brannmannskaper

Brannsløkkingsmetoder	Vanlige tiltak for kjemiske branner.
Spesielt beskyttelsesutstyr for brannmenn	Bruk åndedrettsbeskyttelse ved slukking av brann.
Annen informasjon	Avskjerm brannen og evakuer et område på 800 m rundt brannen.

AVSNITT 6: TILTAK VED UTILSIKTET UTSLIPP

6.1. Personlige forsiktighetsregler, personlig verneutstyr og nødrutiner

Sikkerhetstiltak for å beskytte personell	Unngå kontakt med øynene. Unngå innånding av støv.
Verneutstyr	Bruk verneutstyr som beskrevet i avsnitt 8. Vernehansker mot kjemikalier og mikroorganismer. Vernebriller. Lett beskyttende klær.
For innsatspersonell	Bruk verneutstyr som beskrevet i avsnitt 8. Se også avsnitt 5 ved brann.

6.2. Forsiktighetsregler med hensyn til miljø

Sikkerhetstiltak for å beskytte ytre miljø	Samles opp for destruksjon.
--	-----------------------------

6.3. Metoder og materialer for oppsamling og rensing

Opprydding	Samles opp mekanisk og sendes til destruksjon
------------	---

6.4. Henvisning til andre avsnitt

Andre anvisninger	For videre behandling av avfall se avsnitt 13.
-------------------	--

AVSNITT 7: HÅNTERING OG LAGRING

7.1. Forsiktighetsregler for sikker håndtering

Håndtering	Unngå støvutvikling. Unngå kontakt med øynene. Unngå innånding av støv.
------------	---

Beskyttelsestiltak

Råd om generell yrkeshygiene	Ikke spis, drikk eller røyk under arbeidet. Vask hendene før arbeidspauser og ved arbeidets slutt.
------------------------------	--

7.2. Vilkår for sikker lagring, herunder eventuelle uforenligheter

Oppbevaring	Lagres tørt, adskilt fra alkaliske stoffer og nitritter.
-------------	--

Forhold som skal unngås	Må ikke komme i kontakt med alkalisk reagerende stoffer.
-------------------------	--

7.3. Særlig(e) sluttanvendelse(r)

Anbefalinger	Tom forbrukt emballasje behandles etter forskriftene, og kastes sammen med vanlig industriavfall.
--------------	---

Spesielle bruksområder	Gjødslingsmiddel, vannrensing, NOX-redusering av røygasser, korrosjonsinhibitor, produksjon av rengjøringsmidler, næringsmiddeltilsetning, tekstilimpregnering, brannbeskyttelse, produksjon av mineralull, pH-justering, farging av ull, bionering till vannrensing.
------------------------	---

AVSNITT 8: EKSPONERINGSKONTROLL / PERSONLIG VERNEUTSTYR

8.1. Kontrollparametere

Annen informasjon om grenseverdier	Ingen data er tilgjengelig for selve produktet. Ingen grenseverdier er oppgitt i Forskrift om endring i forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier for fysiske og kjemiske faktorer i arbeidsmiljøet samt smitterisikogrupper for biologiske faktorer (forskrift om tiltaks- og grenseverdier)
------------------------------------	--

8.2. Eksponeringskontroll

Varselsskilt

Forholdsregler for å hindre eksponering

Egnede tekniske tiltak	Sørg for god ventilasjon Følg de vanlige forholdsregler ved håndtering av kjemikalier. Bruk verneutstyr som oppgitt under. Etabler stasjon for øyeskylling nær arbeidssted.
------------------------	---

Øye- / ansiktsvern

Egnet øyebeskyttelse	Bruk tettsittende vernebriller ved fare for kontakt.
----------------------	--

Øyevernutstyr	Beskrivelse: Vernebriller. Referanser til relevante standarder: EN 166
---------------	---

Håndvern

Egnede hansker	Bruk godkjente vernehansker. Det angitte hanskematerialet er foreslått etter en gjennomgang av enkeltstoffene i produktet og kjente hanskeguider.
----------------	---

Egnede materialer	Gummi
-------------------	-------

Gjennomtrengningstid	Verdi: > 8 time(r)
----------------------	--------------------

Håndvernutstyr	Beskrivelse: Bruk hansker som er motstandsdyktige mot kjemikalier i følge standard EN 374: Vernehansker mot kjemikalier og mikroorganismer. BEMERK: Ved utvalgelse av hansker må det tas hensyn til arbeidets art, varighet for bruk, alle relevante arbeidsstedsforhold som: Andre kjemikalier som brukes, fysiske krav (beskyttelse mot snitt-/stikksår, fingerferdighet, varmebeskyttelse), potensiell reaksjon på hanskematerialer så vel som instruksjoner/spesifikasjoner fra hanskeleverandøren.
----------------	---

Hudvern

Egnede verneklær	Lett beskyttende klær.
------------------	------------------------

Hudbeskyttelse, kommentar	Velg kroppsdekkende klær, støvler og forkle avhengig av sannsynlig eksponering eller det som kreves av arbeidsreglement.
---------------------------	--

Åndedrettsvern

Åndedrettsvern nødvendig ved	Bruk støvmaske ved støvutvikling.
------------------------------	-----------------------------------

Anbefalt åndedrettsvern	Masketype: Støvmaske bør brukes ved støvutvikling. Filterapparater, type: P2
-------------------------	---

Hygiene / miljø

Spesifikke hygienetiltak	Hold arbeidstøy adskilt. Unngå kontakt med øyne, hud og klær. Vask hender før pauser og ved arbeidets slutt. Vask hender før pauser og ved arbeidets slutt. Unngå innånding.
--------------------------	--

Eksponeringskontroll

Eksponeringskontroll, kommentarer	Personlig verneutstyr skal velges i henhold til CEN-standard og i samarbeid med leverandøren av personlig verneutstyr.
-----------------------------------	--

AVSNITT 9: FYSISKE OG KJEMISKE EGENSKAPER

9.1. Opplysninger om grunnleggende fysiske og kjemiske egenskaper

Tilstandsform	Granulat.
Tilstand under normale forhold	Pulver.
Farge	Hvit.
Lukt	Ingen spesiell lukt.
pH	Status: I løsnings Verdi: 5,5 Konsentrasjon: 1 %
Tetthet	Verdi: 1,8 g/cm ³ Kommentarer: Relativ tetthet.
Løslighet	Medium: Vann Verdi: 754 g/l Kommentarer: Lett løselig. Temperatur: 20 °C

9.2. Andre opplysninger

Andre fysiske og kjemiske egenskaper

Fysiske og kjemiske egenskaper	Nedbrytingstemperatur: 280 °C
Kommentarer	Dette sikkerhetsdatabladet inneholder kun informasjon som dekker sikkerhet og erstatter ikke produktinformasjon eller produktspesifikasjon.

AVSNITT 10: STABILITET OG REAKTIVITET

10.1. Reaktivitet

Reaktivitet	Produktet har normalt en lav reaksjonsegenskap, men kan reagere voldsomt med visse materialer, se 10.5.
-------------	---

10.2. Kjemisk stabilitet

Stabilitet	Produktet er stabilt under normale forhold.
------------	---

10.3. Mulighet for farlige reaksjoner

Risiko for farlige reaksjoner	Eksplasjon kan forekomme ved kontakt med oksidasjonsmidler som f.eks kaliumnitrat, kaliumnitrit og natriumklorat.
-------------------------------	---

10.4. Forhold som skal unngås

Forhold som skal unngås	Unngå høye temperaturer.
-------------------------	--------------------------

10.5. Uforenlige materialer

Materialer som skal unngås	Reagerer med alkaliske stoffer og nitritter. (kaliumnitrat, kaliumnitrit og natriumklorat).
----------------------------	---

10.6. Farlige nedbrytningsprodukter

Farlige spaltningsprodukter

Med alkaliske stoffer vil det utvikles ammoniakk-gass og svoveldioksyd.
Nedbrytning av ammoniumsulfat starter mellom 150 °C og 280°C.

AVSNITT 11: TOKSIKOLOGISKE OPPLYSNINGER

11.1. Opplysninger om toksikologiske virkninger

Akutt giftighet	<p>Testet effekt: LD50 Eksponeeringsvei: Oral Verdi: 3000 mg/kg Art: Rotte</p> <p>Testet effekt: LD50 Eksponeeringsvei: Oral Verdi: 640 mg/kg Art: Mus</p>
Komponent	Ammoniumsulfat
Akutt giftighet	<p>Type toksisitet: Akutt Testet effekt: LD50 Eksponeeringsvei: Oral Verdi: > 2000 mg/kg Forsøksdyreart: Rotte Test referanse: OECD Test-retningslinje 401</p> <p>Type toksisitet: Akutt Testet effekt: LD50 Eksponeeringsvei: Dermal Verdi: > 2000 mg/kg Forsøksdyreart: Rotte</p>

Øvrige helsefareopplysninger

Generelt	Helserisikoen er liten ved normal håndtering.
Innånding	Kan gi irritasjon i luftveiene.
Hudkontakt	Langvarig kontakt kan føre til irritasjon av huden.
Øyekontakt	Støv i øynene kan forårsake irritasjon.
Svelging	Kan forårsake sår hals, smerter i underlivet, kvalme, brekninger, diare og lignende.

AVSNITT 12: ØKOLOGISKE OPPLYSNINGER

12.1. Giftighet

Akutt akvatisk fisk	<p>Verdi: > 10 mg/l Effektdose konsentrasjon: LC50 Eksponeeringstid: 96 time(r) Art: Førfisk</p>
Komponent	Ammoniumsulfat
Akutt akvatisk fisk	<p>Verdi: > 460 mg/l Effektdose konsentrasjon: LC50</p>

	Eksponeeringstid: 96 time(r) Art: Gylden sauekopp (<i>Leuciscus idus</i>)
Akutt akvatisk alge	Verdi: > 10 mg/l Effektdose konsentrasjon: EC50 Art: Algea
Akutt akvatisk Daphnia	Verdi: > 10 mg/l Effektdose konsentrasjon: EC50 Eksponeeringstid: 48 time(r) Art: Daphnia magna
Komponent	Ammoniumsulfat
Akutt akvatisk Daphnia	Verdi: 129 mg/l Effektdose konsentrasjon: LC50 Eksponeeringstid: 48 time(r) Art: Daphnia magna

12.2. Persistens og nedbrytbarhet

Persistens- og nedbrytbarhetsbeskrivelse	Lett biologisk nedbrytbar.
--	----------------------------

12.3. Bioakkumuleringsevne

Bioakkumuleringspotensial	Ingen akkumulerende effekt.
---------------------------	-----------------------------

12.4. Mobilitet i jord

Mobilitet	Lett løselig.
-----------	---------------

12.5. Resultater av PBT- og vPvB-vurdering

PBT vurderingsresultat	Dette produktet er ikke selv og inneholder ikke en PBT.
vPvB vurderingsresultat	Dette produktet er ikke selv og inneholder ikke en vPvB.

12.6. Andre skadevirkninger

Andre skadevirkninger / annen informasjon	Kan ikke klassifiseres som miljøskadelig iht nåværende lovgivning og med nåværende informasjon om stoffet.
Økologisk tilleggsinformasjon	Grenseverdi for spillvann: NH ₄ ⁺ -i kloakk 20 mg/l, i vassdrag 5 mg/l. SO ₄ ²⁻ -i kloakk 200 mg/l, i vassdrag ubegrenset. Dødelighetsgrense for fisk: 500 mg/l

AVSNITT 13: SLUTTBEHANDLING

13.1. Avfallsbehandlingsmetoder

Egnede metoder til fjerning av kjemikaliet	Destruer i samsvar med regelverk fra lokale myndigheter. Deponeres på godkjent deponi.
Avfallskode EAL	Avfallskode EAL: 020109 annet landbrukskjemisk avfall enn det nevnt i 02 01 08 Avfallskode EAL: 040109 avfall fra beredning og ferdigbehandling

EAL Emballasje

Avfallskode EAL: 061099 avfall som ikke er spesifisert andre steder

Avfallskode EAL: 150101 emballasje av papir og papp/kartong

Nasjonal avfallsgruppe

Avfallskode EAL: 150102 emballasje av plast

Avtal avfallsdisponering med kommuneing./miljøsjeff/Miljødirektoratet.
Konf.forskriftene vedrørende avfallsgruppe. Se avfallsforskriften av 02.02.09.

AVSNITT 14: TRANSPORTOPPLYSNINGER

Farlig gods

Nei

14.1. FN-nummer

Kommentarer

Ikke aktuelt.

14.2. FN-forsendelsesnavn

Kommentarer

Ikke aktuelt.

14.3. Transportfareklasse(r)

Kommentarer

Ikke aktuelt.

14.4. Emballasjegruppe

Kommentarer

Ikke aktuelt.

14.5. Miljøfarer

Kommentarer

Se avsnitt 12.

14.6. Særlige forsiktighetsregler ved bruk

Spesielle forholdsregler

Se avsnitt 10/11.

14.7. Bulktransport i henhold til vedlegg II i MARPOL 73/78 og IBC-regelverket

Andre relevante opplysninger

Andre relevante opplysninger

Det foreligger ingen krav eller begrensninger for transport av produktet; hverken på vei (ADR), tog(RID), sjø (IMDG) eller i luften (ICAO).

AVSNITT 15: OPPLYSNINGER OM REGELVERK

15.1. Særlige bestemmelser/særskilt lovgivning om sikkerhet, helse og miljø for stoffet eller stoffblandingen

Referanser (Lover/Forskrifter)

Forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier for fysiske og kjemiske faktorer i arbeidsmiljøet samt smitterisikogrupper for biologiske faktorer. Sist endret ved forskrift 22. desember 2014 nr.1885. Prioritetsliste/Unntaksliste/ Godkjenningsliste. Produsent/importør. Forskrift om farlig avfall (2009). Kommisjonsforordning (EU) nr 944/2013 av 2 Oktober 2013 (ATP5). ECHA

(European Chemicals Agency) C&L Inventory database. ADR/RID 2017 – Forskrift om endring i forskrift om landtransport av farlig gods. Europa-parlamentets og rådets forordning (EF) Nr. 1272/2008. Kommisjonsforordning (EU) 2015/830 av 28 mai 2015 om endring av Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH).

15.2. Vurdering av kjemikaliesikkerhet

Vurdering av kjemikaliesikkerhet er gjennomført	Nei
Kjemikaliesikkerhetsvurdering	Informasjonen i dette sikkerhetsdatabladet skal ikke betraktes som brukerens egen risikovurdering. Det er alltid brukerens ansvar at alle nødvendige forholdsregler er fulgt for å oppfylle kravene i henhold til lokale regler og bestemmelser.
Ytterligere regulatorisk informasjon	Opplysningene støtter seg til dagens kjennskaper og erfaringer. Sikkerhetsdatabladet beskriver produkter med henblikk på sikkerhetskrav.

AVSNITT 16: ANDRE OPPLYSNINGER

Ytterligere informasjon	Databladet er laget etter vår nåværende kunnskap, Norsk regelverk og produsentens opplysninger. Da brukerens arbeidsforhold ligger utenfor vår kontroll, vil det være brukerens ansvar at de nødvendige forholdsregler blir tatt. Det er den enkelte mottakers plikt å sørge for at informasjon gitt i dette sikkerhetsdatablad blir lest og forstått av alle som bruker, behandler, avhender eller på noen måte kommer i kontakt med produktet. Dette produktet skal bare brukes til det formål det er beregnet for og i henhold til spesifiserte instruksjoner. Opplysningene gjelder kun for det materialet som er angitt her, og gjelder ikke i forbindelse med bruk av noe annet materiale eller i noen form for bearbeidelse.
Versjon	1
Utarbeidet av	Øyvind Bergheim